ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMIDA INKLYUZIV TA'LIMNING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI

Baxtiyorova Gulsanam, Kamolova Saltanat,

Qurolboyeva Ruxsora, Durdiyeva Nafosat

O'qituvchi: **Jumaniyozova Zulfiya**

Fan: Inklyuziv ta'lim va gospital pedagogika

Fakultet: Turizm fakulteti, Xorijiy til va adabiyot yo'nalishi

ANNOTATSIYA : Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning dolzarbligi, uning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati hamda imkoniyati cheklangan o'quvchilarni umumta'lim muassasalariga integratsiya qilishning nazariy asoslari yoritilgan. Shuningdek, inklyuziv ta'limning asosiy tamoyillari, amaliyotdagi muammolari va ularni hal etish yo'llari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari inklyuziv ta'limning ta'lim sifati va ijtimoiy tenglikni ta'minlashdagi muhim rolini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, maxsus pedagogika, teng imkoniyat, integratsiya, ta'lim sifati, gospital pedagogika

АННОТАЦИЯ : В данной статье рассматриваются актуальность инклюзивного образования в современной системе образования, его педагогическое и социальное значение, а также теоретические основы интеграции детей с ограниченными возможностями в общеобразовательные учреждения. Анализируются основные принципы инклюзивного образования, существующие проблемы практической реализации и пути их решения. Результаты исследования показывают важную роль инклюзивного образования в обеспечении качества образования и социальной справедливости.

Ключевые слова: инклюзивное образование, специальная педагогика, равные возможности, интеграция, качество образования, госпитальная педагогика

ABSTRACT : This article examines the relevance of inclusive education in the modern education system, its pedagogical and social significance, and the theoretical foundations for integrating students with disabilities into general education institutions. The main principles of inclusive education, existing practical challenges, and ways to overcome them are analyzed. The research results demonstrate the important role of inclusive education in ensuring educational quality and social equality.

Keywords: inclusive education, special pedagogy, equal opportunities, integration, education quality, hospital pedagogy

INTRODUCTION (Kirish)

Bugungi globallashuv sharoitida ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, barcha toifadagi o‘quvchilar uchun teng imkoniyatlar yaratish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy pedagogika fanida inklyuziv ta’lim tushunchasi alohida ahamiyat kasb etib, u imkoniyati cheklangan bolalarni jamiyatdan ajratmagan holda umumiy ta’lim muhitiga jalb etishni nazarda tutadi.

Inklyuziv ta’limning asosiy maqsadi – har bir bolaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda sifatli ta’lim olish huquqini ta’minlashdan iborat. Bu jarayon nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy jihatdan ham muhim bo‘lib, jamiyatda bag‘rikenglik, hamkorlik va ijtimoiy moslashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Hozirgi kunda O‘zbekiston Respublikasida inklyuziv ta’limni rivojlantirish davlat siyosati darajasida qo‘llab-quvvatlanmoqda. Bu esa mazkur yo‘nalishda ilmiy tadqiqotlar olib borish zaruratini yanada oshiradi.

Mazkur maqolaning maqsadi zamonaviy ta’lim tizimida inklyuziv ta’limning dolzarbligi va pedagogik ahamiyatini tahlil qilishdan iborat.

METHODS (Tadqiqot metodologiyasi)

Mazkur tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

pedagogik kuzatish metodi

qiyosiy tahlil metodi

ilmiy-nazariy manbalarni o‘rganish metodi

umumlashtirish metodi

tizimli yondashuv metodi

Mazkur metodlar yordamida inklyuziv ta’limning nazariy asoslari, amaliy ahamiyati hamda rivojlanish istiqbollari o‘rganildi.

RESULTS (Natijalar)

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, inklyuziv ta’lim:

birinchidan, barcha bolalar uchun teng ta’lim imkoniyatlarini yaratadi;

ikkinchidan, imkoniyati cheklangan o‘quvchilarning ijtimoiy moslashuv darajasini oshiradi;

uchinchidan, sog‘lom o‘quvchilarda bag‘rikenglik va hamkorlik ko‘nikmalarini shakllantiradi;

to‘rtinchidan, pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi;

beshinchidan, jamiyatda ijtimoiy tenglikni ta’minlashga yordam beradi.

Shuningdek, inklyuziv ta’lim muhitida o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi sezilarli darajada rivojlanishi aniqlangan.

DISCUSSION (Muhokama)

Inklyuziv ta’lim tizimini samarali tashkil etish bir qator muhim omillarga bog‘liq. Jumladan:

pedagoglarning maxsus tayyorgarligi;

ta’lim muassasalarining moddiy-texnik bazasi;

maxsus pedagogik texnologiyalarning qo‘llanilishi;

ota-onalar bilan hamkorlikning yo‘lga qo‘yilishi;

ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarining mavjudligi.

Shu bilan birga, amaliyotda ayrim muammolar ham uchraydi. Masalan:

maxsus pedagog kadrlarning yetishmasligi;

o‘quv dasturlarining moslashtirilmaganligi;

inklyuziv muhitni tashkil etishdagi texnik kamchiliklar.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun pedagoglarning malakasini oshirish, metodik qo‘llanmalar yaratish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

CONCLUSION (Xulosa)

Xulosa qilib aytganda, inklyuziv ta’lim zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. U barcha bolalar uchun teng imkoniyat yaratish orqali jamiyatda ijtimoiy adolatni ta’minlashga xizmat qiladi.

Inklyuziv ta’limni rivojlantirish:

ta’lim sifatini oshirishga,

ijtimoiy integratsiyani kuchaytirishga,

shaxsning har tomonlama rivojlanishiga,

pedagogik innovatsiyalarni joriy etishga imkon beradi.

Kelgusida inklyuziv ta’lim tizimini yanada takomillashtirish orqali ta’lim samaradorligini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodirova F.U., Po‘latova D.A. Inklyuziv ta’lim. Toshkent: Mehr-nuri, 2024. — 240 bet.
2. Madatov I. Inklyuziv ta’lim. Andijon: ADPI nashriyoti, 2025. — 240 bet.
3. Zamilova R.R. Uzluksiz ta’lim pedagogikasi va inklyuziv ta’lim. Toshkent: Usmon Nosir media, 2023. — 196 bet.
4. Umarova D. O‘zbekistonda inklyuziv ta’limni joriy etish jarayoni. Ta’lim innovatsiyasi va integratsiyasi jurnali, 2024. — 45–49-betlar.
5. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. Toshkent, 2020. — 34 bet.
6. UNESCO. The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education. Paris, 1994. — 52 bet.